

BLODSLIT: Når tømmeret setter seg fast, er det ingen bønn. Ole Bjørn Odden og Jarle Heiene må ut i den iskalde elva og baske med stokker som veier opp mot 500 kilo. På land sørger Roar Nordbyhagen og Håvard Sukke for sikkerheten.

Men tømmerfløteren var ikke død

VÅRENS FARLIGSTE EVENTYR

Det buldrer i Vassfaret, vannet viser muskler. Tømmerfløtingen har gjenoppstått. Ildsjeler nekter å la den sagnomsuste tradisjonen dø. ▶

STARTEN: I Suluvasselva rulles tømmeret ut i elva og loses ned til innhegningen i Øvre Grunntjern. Alt er fraktet hit med hest og slede. Alle fløtedistrikter lagde sine egne, spesielle demningslåser. I slutten av mai hvert år slipper Jarle Heiene tømmeret løs. Fesjøet er i gang.

Ole G. Olsen tekst
foto: Anders Aabel

Det er en balansekunst du ikke vil tape. Vannet holder fire ballekrympende grader, og det som kulda ikke klarer å ødelegge, kan det buldrende tømmermonsteret bak deg fullføre.

Men fløtere er som vannrotter, enten de kan svømme eller ikke. Noen jobbet 50 år på elva uten et eneste mageplask. De barskeste

sparket av seg skoa for å få bedre feste i bare raggsokkene.

Raske og lettbeinte hopper prosjektleder Jarle Heiene og hans menn fra stakk til stakk. De må være i fart absolutt hele tiden, og må velge noenlunde like stkker. Føttene bør helst ikke lande på enden av stakkene; det kan gi iskalde og vonde overraskelser. Jarle har ødelagt vaderne sine, men skitt au.

Vårens farlige eventyr er et innarbeidet samspill med naturkreftene. Og her oppe i smellvakre Vassfaret, der også bjørn

stortrives, nekter ildsjeler å la tradisjonen dø ut.

Den kommersielle brøtninga – som det heter i Valdres fordi tømmerstokkene bryter seg nedover de frådende strykene – forsvant fra Drammensvassdraget til lastebilene allerede i 1967.

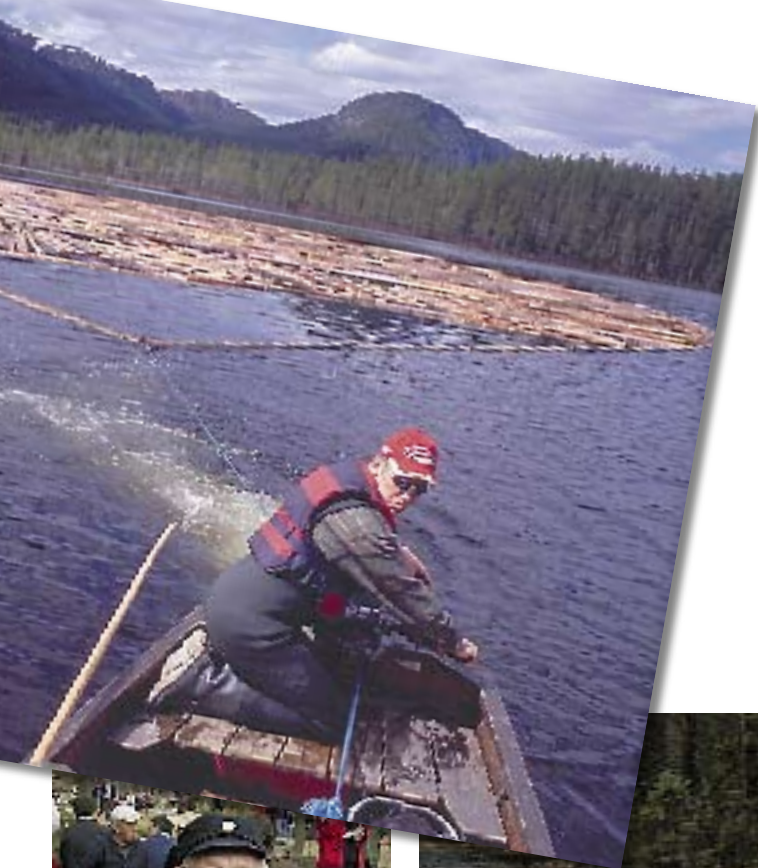
Da Kulturvernplanen for Vassfaret – miljøtiltaket som skal bevare gamle tømmerarbeider og videreformidle kunnskapen – slo røtter i 1990, gjenoppsto det sagnomsuste yrket som var organisert allerede i middelalderen. Som fesjø.

Og etter at det i vinter ble slutt på aktiviteten i Skiensvassdraget, er dette den eneste gjenværende tømmerfløtinga i Norge.

Knallharde tak

– Det er fantastisk som fesjø, men det er greit at landeveiens doninger har overtatt. Det var fryktelig tungt arbeid, sier Tidemand Kolsrud, pensjonert prosjektleder og oppsynsmann. Den spreke 69-åringen var skogsarbeider til ryggen ikke tålte mer.

Ved siden av ham i hytta ved

GREPA KARER: Det staute laget som lever for stolte tradisjoner: Einar Bruskerud, Håvard Sukke, Roar Nordbyhagen, Ole Bjørn Odden og Jarle Heiene.

FLØTER OG BJØRNEDREPER

■ På sin faste plass ved dammen sitter Kristofer Storruste (83). Den tidligere ordføreren i kommunen fortelles det legender om. Han var blant annet den som skjøt den offisielt siste bjørnen i Vassfaret, i 1946.

Det var siste dagen under elgjakt, og plutselig ville ikke hunden gå lenger. To av oss gikk videre. Øverst i Styøydalen kom en stor binne i god fart mot oss. Da den kom opp på en stein, tvilte jeg aldri. Jeg skjøt. Bjørnen ble konfirmasjonsmat for min yngste bror, forteller Storruste med et smil.

Like levende er historien om hans tid som sprek fløter. Etter blodslit i to fulle døgn, sovnet han i båten. Vinden snudde og skjøv båten langt opp i steinstranda et godt stykke unna leiren. Kristofer våknet med tømmer rundt seg på alle kanter.

– Det var litt av en jobb å dra båten over tømmeret, komme seg nordover igjen og be om hjelp.

DRISTIG: Å balansere på stokkene betyr egentlig at du er i trøbbel. Jarle, i vanlig bukse og gummistøvler, unngår mageplask. Jobben må gjøres.

Øvre Grunntjern, en halvtime før tømmeret slippes løs, sitter Ole Bjørn Odden (46) fra Bagn.

Han har streifet omkring i skauen med øks og sag siden han var en stubbe stor, og har egenhendig felt de innpå 250 kubikk med stokker som skal fløtes noen få kilometer ned til Nevlungen. Også Ole Bjørn kan sin historie.

– En kar med en skikkelig tiger-

svans sagde nesten like fort som en mann med motorsag, sier han med stolthet i stemmen.

For tømmerhoggerne som hadde en lang vinter bak seg med tømmerens øks og barkespade, var fløtingen på våren en etterlenget begivenhet.

Endelig var lagene samlet til dyst og leirkos. Snøsmeltingen skapte mektige elver, og fra april-mai til tømmeret tok seg inn i Drammenselva i september-oktober, var det knallharde tak. Rekordene på en sesong var 19 000 kubikk.

– Det var jobbing dag og natt. Var

du lat, var du kjapt ute av laget, erindrer en veterangjeng ved elvebredden.

Dynamittsalve

De måtte ha kunnskaper om hvor mye vann det var i vassdraget og vite hva sideelvene bidro med.

– Og vi måtte styre med vinden. Snudde den, kunne tømmeret gjøre det samme. Kameratskapet og kosen rundt nattbålet og sure sokker var ubetalelig. Og vi var et folkeferd som var meget sjelden forkjøla. Vadmelsklær holder en viss tempe-

Forts. fra foregående side
natur selv om du står i vann, forklarer den samme gjengen.

Landet skulle bygges. Etter krigen var aktiviteten voldsom i vassdragene. Tømmerprisene var gode, og norske planker var en meget viktig eksportvare. Også gutta på elva hadde godt betalt. Inne i akkorden lå et skjult risikotillegg. For ufarlig var det ikke.

– Unggutta ble som regel dytta foran ut i elva i stedet for menn med forsørgerbyrde, forteller Jarle Heiene, som også er oppsynsmann.

– Det nyttet ikke alltid med manemakt for å få løs tømmer som hadde satt seg fast, og av og til fyrte vi av en dynamittsalve. Da tømmeret løsnet, var enorme krefter i sving. Det meste av arbeidet foregikk fra land. Derfra dro vi også folk opp fra vannet med tau. Men det eneste dødsfallet i manns minne stammer fra rundt Første verdenskrig. En 16–17-åring fikk en tauløkke rundt beinet og ble dratt av gårde, supplerer veteranene.

Tømmerfløteren på stokken er et romantisk bilde. Men innholdet er langt mer dramatisk. – Det betyr at karen løper for livet fra en haug som løsner og fortest mulig må på land, ler

KOS: *Hvilen rundt leirbålet er et høydepunkt i en tømmerfløters dag. Kristen Stavdal er kommet til med revpels og gitar.*

Heiene, hvis heroiske innsats de tre siste årene har reddet fesjået.

Ufattelige krefter

Ute ved dammen begynner ting å skje. Strøsdammen, som ligger noen kilometer høyere opp i Vassfaret, er blitt sluppet på morgenkvisen.

Nå danner det ”bakvann” som skal hjelpe til med å skyve tømmeret utfor dammen. For en halvtime siden ble også Grunntjernedammen

sluppet. Det har skapt et stort sug og mye vann i elva.

Jarle Heiene har vært ute med båten og fjernet ”innhegningen”. Spenningen er på sitt mest intense blant arrangører og de mange hundre tilreisende.

Så begynner tømmeret å sige nedover. Først rolig og majestetisk. Men fra brua kastes tømmerstokkene rundt i vannmassene og opp i lufta. Vannet viser ufattelige muskler. Dype drønn kan høres langt nede i elva.

– Alt flyter som det skal. Nå har

jeg det godt, sier Jarle Heiene andektig. – Dette er som å forberede bryllupsdagen.

Tømmerfløting prydet den nye hundrekronerseddelen fra 1949. Nå eksisterer bildet bare i Vassfaret. Dramatikken på vannveien lever videre.

ole.olsen@hm-media.no

MEKTIG ELV: *Ole Bjørn og Jarle ofrer seg for å overbevise folk om hvilke enorme krefter det er i elva. Tauet er stramt.*

